

БОРИМА

Трохим Васильович

*доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри акушерства і гінекології*

Основні дати життя та діяльності

19.09. 1914р.	-	народився Трохим Васильович Борима у м. Проскурів Кам'янець-Подільської обл.
1932 р.	-	закінчив 7 класів і вступив до Проскурівського медичного технікуму.
1934 р.	-	поступив до Київського медичного інституту
1937 р.	-	перевівся в Одеський державний медичний інститут.
1939 р.	-	закінчив Одеський медичний інститут.
1940 р.	-	Трохим Васильович призивається до лав Радянської армії.
1941-1946 рр.	-	працював лікарем у м. Сатанів, а згодом - завідувачем хірургічного та акушерсько-гінекологічного відділення Городоцької районної лікарні Хмельницької обл.
1946-1949 рр.	-	перебував у клінічній ординатурі на кафедрі акушерства і гінекології Київського медичного інституту.
1950 р.	-	працював асистентом кафедри акушерства і гінекології Чернівецького медичного інституту.
1951 р.	-	захистив кандидатську дисертацію.
1954-1963 рр.	-	доцент кафедри акушерства і гінекології Чернівецького медичного інституту.
1963 р.	-	завідувач кафедри акушерства і гінекології Чернівецького медичного інституту.
1965 р.	-	захистив докторську дисертацію.
1966 р.	-	Т.В.Борима затверджений у вченому званні професора.
1982 р.	-	за станом здоров'я Т.В.Борима передав завідування кафедрою проф. Климцю Й.Й.
2.02.1984 р.	-	професор Борима Трохим Васильович помер.

Професор Т.В. Борима готується до чергової операції

Кроки поступу та наукова діяльність

Народився Трохим Васильович Борима 19 жовтня 1914 року в м. Проскурів Кам'янець-Подільської області в сім'ї хліборобів. Він був сьомою дитиною в родині. Його дитячі роки проходили в період революційних перетворень, юність – у роки громадянської війни, зрілість – у роки Другої світової війни.

Дитячі роки Трохим Васильович провів в с. Курівка Сатанівського району Кам'янець-Подільської області, де вже з малих років свого життя залучався до роботи і оцінив важку працю хлібороба. Тоді в нього і з'явилась непохитна жадоба до знань.

У 1932 році він закінчив 7 класів і вступив до Проскурівського медичного технікуму, після закінчення якого у 1934 році поступив до Київського медичного інституту.

В 1937 р. він перевівся до Одеського державного медичного інституту, який закінчив у 1939 році, і був направлений завідувачем дільничної лікарні Лучинського району Житомирської області.

У березні 1940 року Трохим Васильович призивається до лав Радянської армії.

З 1941 по 1946 роки Т.В.Борима працював лікарем в м. Сатанів, а згодом - завідувачем хірургічного та акушерсько-гінекологічного відділення Городоцької районної лікарні Хмельницької області.

Під час роботи в Городоцькій лікарні вступив до партизанського загону. Виконував різні доручення: під виглядом хворих переховував партизан, підпільників, надавав їм медичну допомогу.

У повоєнні роки Трохим Васильович Борима твердо вирішив присвятити свою лікарську діяльність охороні здоров'я жінок, допомагати їм при народженні дитини, надавати можливість бездітним сім'ям пізнати радість материнства, запобігати гінекологічним хворобам.

Трохим Васильович прагнув до знань і в 1946 році подає документи до клінічної ординатури кафедри акушерства і гінекології Київського медичного інституту.

Після закінчення ординатури Т.В.Борима був направлений на роботу до Чернівецького державного медичного інституту, де працював асистентом (1950-1954 рр.), з 1954 по 1963 рр.- доцентом, а в 1963 році був обраний на посаду завідувача кафедри акушерства і гінекології.

Проф. Л.Б.Теодор і асистенти кафедри (1950 р.)
(В центрі, поруч з професором – ас.Т.В.Борима)

У 1951 році він захистив кандидатську дисертацію на тему:
«Аргирофильные вещества в плаценте в норме и в патологии».

В 1965 році ним була захищена докторська дисертація на тему: «Основы патогенеза, некоторые вопросы диагностики и лечения туберкулеза женских половых органов»

Доцент Т.В.Борима та колектив кафедри (1958 р.)

У 1966 році Т.В.Борима затверджений у вченому званні професора.

Професор Т.В.Борима і колектив кафедри акушерства і гінекології
(1965 р.)

Основні напрямки його наукової діяльності були спрямовані на вивчення міжклітинної речовини плаценти при нормальній та патологічній вагітності. особливо плідними були його наукові роботи з вивчення туберкульозу геніталій.

Т.В.Борима поставив перед собою мету : всі сили покласти на дослідження проблеми генітального туберкульозу. Були поставлені на облік жінки, що хворіли на туберкульоз статевих органів, розроблені методи обстеження , план раціональної терапії та реабілітації хворих.

Згодом експерименти були перенесені в клініку, і професор Борима Т.В. почав застосовувати метод лікування туберкульозу статевих органів, розроблений в лабораторії.

Професор Т.В.Борима на обході хворих у гінекологічному відділенні

Проблема генітального туберкульозу стала темою його докторської дисертації.

Ім'я Трохима Васильовича Борими як фахівця високого гатунку з проблеми генітального туберкульозу було відомим за межами України. Висока наукова кваліфікація і досвід педагога-організатора дозволили йому успішно поєднувати наукову діяльність, навчальний процес з роботою в адміністрації інституту. Він був деканом лікувального факультету.

Під керівництвом професора Т.В.Борими виконано 11 кандидатських дисертацій, і всі його учні згодом працювали асистентами та доцентами кафедри.

Майже кожна наукова праця закінчувалася впровадженням у практику нових методів діагностики в акушерстві і гінекології.

Велику увагу Трохим Васильович Борима упродовж всієї трудової діяльності приділяв удосконаленню педагогічного процесу:

- у 1966-1970 рр . за його ініціативою було організовано патологоанатомічний музей кафедри акушерства і гінекології;
- у 1968 - розроблено схеми історії пологів і хвороб для студентів 4 і 5 курсів;
- у 1969 – для підготовки студентів введено програмований контроль з акушерства і гінекології;
- вперше на кафедрі було видано тестовий контроль з акушерства і гінекології;
- виготовлені таблиці-схеми про алгоритм надання невідкладної допомоги при акушерських кровотечах, пізніх гестозах, асфіксії новонароджених.
- раз на тиждень , проводились методичні засідання, на яких розбиралася методика проведення практичних занять зі студентами.

З 1963 по 1982 р. Трохим Васильович очолював наукове товариство акушерів і гінекологів і був головою обласної комісії пологової та гінекологічної допомоги.

Методичне засідання співробітників кафедри

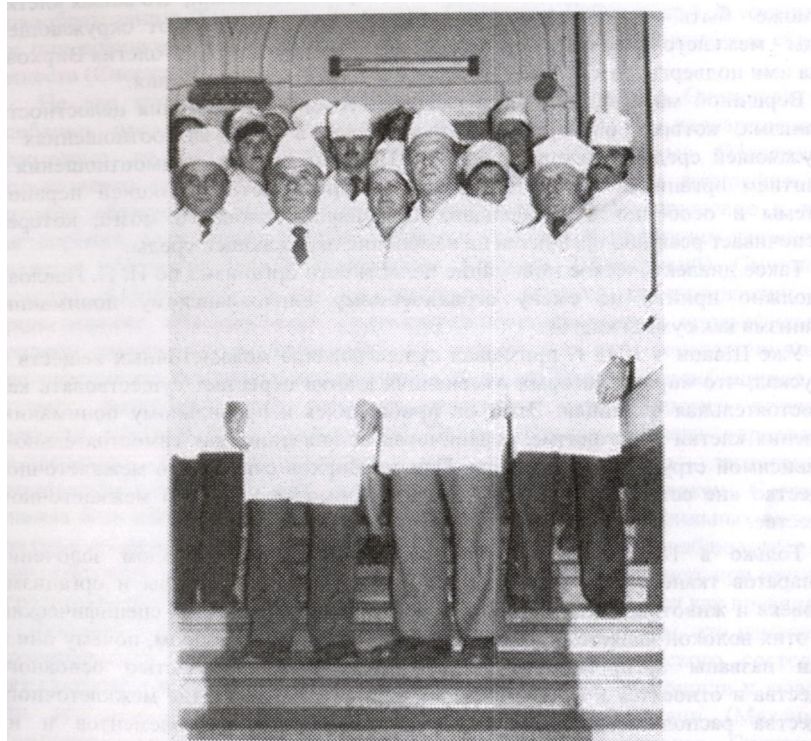
Трохим Васильович Борима був і громадським діячем. Два роки він був обранцем до місцевих рад, на засіданнях яких відстоював інтереси служби охорони материнства і дитинства.

Професор Т.В.Борима був членом правління наукового товариства акушерів-гінекологів УРСР, часто їздив на з'їзди, конференції, де представляв наукову діяльність з проблем акушерства і гінекології Чернівецького медичного інституту та Буковинського краю.

Т. В. Борима серед делегатів X всесоюзного з'їзду акушерів-гінекологів у Москві

У 1982 році Трохим Васильович Борима за станом здоров'я передав завідування кафедрою професору Климцю Й.Й. Залишившись на кафедрі професором-консультантом, продовжував плідно працювати з хворими та молодими лікарями.

Професор Т.В. Борима, професор Й.Й. Клімець з колективом кафедри (1982р.)

2 лютого 1984 р. смерть вирвала з наших рядів Трохима Васильовича Бориму. Колектив інституту, кафедри, лікарі області висловили свій біль та почуття втрати у численних некрологах.

Пам'ять про вченого, педагога, чуйну людину, яскраву особистість жива і сьогодні в серцях його учнів, колег, пацієнтів, нащадків.

Наукова спадщина

Борима Т. В. Аргирофильное вещество плаценты в норме и при некоторых патологических состояниях: дис. на соискание науч. степени канд. мед. наук. / Т.В.Борима. – Черновцы, 1951. – 214 с.

Борима Т. В. Аргирофильное вещество плаценты в норме и при некоторых патологических состояниях: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. мед. наук. / Т.В.Борима – Черновцы, 1951. – 19 с.

Борима Т. В. Основы патогенеза, некоторые вопросы диагностики и лечения туберкулеза женских половых органов: дис. ... доктора мед. наук. / Т.В.Борима – Черновцы, 1964. – 644 с.

Борима Т. В. Основы патогенеза, некоторые вопросы диагностики и лечения туберкулеза женских половых органов: автореф. дис. на соискание науч. степени доктора мед. наук. / Т.В.Борима. – Черновцы, 1964. – 30 с.

Наукові статті

1. Борима Т. В. Рідкі і важкодiагностовані форми позаматкової вагітності /Т.В.Борима //Педіатрія, акушерство і гінекологія. – 1949. - №1. – С. 29-32.
2. Борима Т. В. Випадок повної відсутності трахеї у новонародженого / Т.В.Борима // Педіатрія, акушерство і гінекологія. – 1949. - №6. – С.21-29.
3. Борима Т. В. Випадок перенесеної інтралігаментарної вагітності /Т.В.Борима // Педіатрія, акушерство і гінекологія. – 1951. - №2. – С. 31-32.
4. Борима Т. В. Основное аргирофильное вещество в норме и при некоторых патологических состояниях / Т.В.Борима //Акушерство и гинекология. – 1953. - №1. – С. 48-53.
5. Борима Т. В. Гемангиомы женских половых органов / Т.В.Борима //Акушерство и гинекология. – 1953. - №5. – С. 70-71.
6. Борима Т. В. К вопросу о клинике и лечении туберкулеза половых органов женщин: сб.науч. трудов Черновицкого мединститута. – Черновцы, 1956. - Вып.5. – С. 92-98.
7. Борима Т. В. Артеріальне нагнітання крові при акушерській патології у поєднанні з іншими захворюваннями. / Т.В.Борима//Педіатрія, акушерство і гінекологія. – 1959. - №1. – С. 43-45.

8. Т.В.Борима. Введение антибиотиков в подчревную артерию ретроградным путем при гинекологических заболеваниях/Борима Т. В.// //Акушерство и гинекология. – 1961. - №5. – С. 98-100.
9. Борима Т. В. Боротьба з шоком і термінальним станом, викликаних кровотечею в акушерсько-гінекологічній практиці / Т.В.Борима // Педіатрія, акушерство і гінекологія. – 1962. - №1. – С. 42-45.
10. Борима Т. В. К методике лабораторной диагностики туберкулезного эндометрита/Т.В.Борима //Научные записки: сб. науч. трудов ЧМИ. – Вып.15. – Черновцы, 1962. – С. 10-12.
11. Борима Т. В. Онкогенетический выворот матки/Т.В.Борима//Актуальные вопросы акушерства и гинекологии: сборник. - Ужгород, 1963. – С. 342-344.
12. Борима Т. В. Экспериментальное воспроизведение туберкулеза внутренних половых органов/ Т.В.Борима//Актуальные вопросы акушерства и гинекологии: сборник. - Ужгород, 1963. – С. 349-355.
13. Борима Т. В. Шийко-вагінальні фістули / Т.В.Борима // Педіатрія, акушерство і гінекологія. – 1963. - №6. – С. 41-42.
14. Борима Т. В. Діагностика туберкульозу жіночих статевих органів /Т.В.Борима //Педіатрія, акушерство і гінекологія. – 1964. - №4. – С. 39-41.
15. Борима Т. В. К профилактике рецидивов рака шейки матки на культе влагалища / Т.В.Борима//Межобластная научно-практическая конференция акушеров-гинекологов и педиатров палат новорожденных: тезисы докладов. – Львов, 1964. – С. 130-131.
16. Борима Т. В. Редкая форма аномалии развития шейки матки и влагалищных сводов / Т.В.Борима//Актуальные вопросы акушерства и гинекологии: сборник. - Ужгород, 1965. – С. 326.
17. Борима Т. В. Роль межклеточного вещества плаценты в антенальном развитии плода / Т.В.Борима// II Всесоюзный съезд акушеров-гинекологов: труды. - М., 1965. – С. 109-110.
18. Борима Т. В. Лікування туберкульозу жіночих статевих органів / Т.В.Борима // Педіатрія, акушерство і гінекологія. – 1966. - №2. – С. 56-57.
19. Борима Т. В. Профілактика і лікування післяпологових психозів/ Т.В.Борима, Х.В.Фінкельштейн // Педіатрія, акушерство і гінекологія. – 1967. - №4. – С.51-55.
20. Борима Т. В. Состояние межклеточной субстанции и гистохимических компонентов плаценты при поздних токсикозах беременности / Т.В.Борима,

- Л.И.Збыковская// Туберкулез женских половых органов: тезисы докладов. – К., 1968. – С.17-18.
21. Борима Т. В. Гистеросальпингография в комплексной диагностике генитального туберкулеза / Т.В.Борима, Е.А.Рожило// Туберкулез женских половых органов: тезисы докладов. – К., 1968. – С.20-22.
22. Роль и место психотерапии в комплексе лечебных мероприятий при оперативном вмешательстве на внутренних половых органах / Ю.А. Антропов, Т.В. Борима, А.Ф. Касько, Е.С. Николаенко //Туберкулез женских половых органов: тезисы докладов. – Харьков, 1968. – С.318-320.
23. К вопросу о разрывах матки / Т.В. Борима, Е.А. Рожило, Л.К. Винярская [и др.] // Актуальные вопросы акушерства и гинекологии. - Львов, 1969. - С. 49-51.
24. Борима Т. В. Вопросы патогенеза и лечения туберкулеза женских половых органов/ Т.В.Борима// Актуальные вопросы акушерства и гинекологии. – Львов, 1969. – С. 307-310.
25. Застосування етонію в акушерсько-гінекологічній практиці / Т.В. Борима, Р.М. Нізович, Т.К. Батюк, Г.Т. Писько //Педіатрія, акушерство і гінекологія. – 1969. - №4. – С. 42-44.
26. Борима Т. В. Патогенез генитального туберкулеза у жінок / Т.В.Борима //Акушерство и гинекология. – 1970. - №2. – С. 55-58.
27. Борима Т. В. Лечение трещин сосков этониевой мазью / Т.В. Борима, Т.К. Батюк, Г.В.Тимчук// Акушерство и гинекология. – 1970. - №7. – С. 73-74.
28. Т.В.Борима. Материалы к экспериментальному воспроизведению туберкулеза женских половых органов/ Т.В.Борима// Акушерство и гинекология. – 1971. - №2. – С. 40-43.
29. Борима Т. В. Гістохімічне визначення сукцинатдегідрогенази в плаценті при доношій та переношій вагітності / Т.В. Борима, В.А. Рожило, В.І. Гірман // Педіатрія, акушерство і гінекологія. – 1971. - №3. – С.52-54.
30. Борима Т.В. Вопросы преподавания и подготовки кадров в акушерстве и гинекологии / Т.В.Борима// Акушерство и гинекология. – 1971. - №5. – С.38.
31. Борима Т. В. Клиника генитального туберкулеза у жінок/ Т.В.Борима// Акушерство и гинекология. – 1971. - №7. – С. 62-66.
32. Памятка беременных / Т.В. Борима, Н.Ф.Чуркина, Е.К.Винярская, С.Б. Ярославская. – Черновцы, 1971. – 5 с.

33. Т.В.Борима. Гистеросальпингография в комплексной диагностике генитального туберкулеза/ Т.В. Борима, Ю.П. Литвинова, Т.К. Батюк// Акушерство и гинекология. (Республиканский межведомственный сборник.)– Вып.1. – К.: Здоровье, 1971. – С.99-102.
34. Борима Т. В. Патогенез и терапия туберкулеза женских половых органов / Т.В.Борима// 12-й Всесоюзный съезд акушеров-гинекологов: труды. – М., 1971. – С. 381-383.
35. Борима Т. В. Физическое и половое развитие девочек и девушек при различных формах туберкулеза/ Т.В. Борима, В.М. Марущак// Актуальные вопросы акушерства и гинекологии: сборник. – К.: Здоровье, 1972. – С. 106-107.
36. Борима Т. В. Морфология и гистохимия материнской части плаценты при поздних токсикозах беременности/Л.И. Збыковская, Т.В. Борима, В.И. Гирман // Актуальные вопросы акушерства и гинекологии: сборник. – К.: Здоровье, 1972. – С.54-57.
37. Борима Т. В. Чутливість до антибіотиків мікрофлори цервікального каналу у хворих із запальними процесами жіночих статевих органів/Т.В. Борима, Н.А. Васюк, Н.В. Котик//Педіатрія, акушерство і гінекологія. – 1972. - №3. – С.54-55.
38. Борима Т. В. Диагностика генитального туберкулеза у женщин / Т.В.Борима //Акушерство и гинекология. – 1972. - №6. – С. 59-62.
39. Ефективність комплексного методу лікування хворих на запальні процеси матки і додатків/Т.В. Борима, Н.А. Васюк, Н.В. Капоріна, Н.В. Чуркіна //Педіатрія, акушерство і гінекологія. – 1972. - №5. – С.59-61.
40. Борима Т. В. Фістули при генітальному туберкульозі у жінок/Т.В. Борима //Педіатрія, акушерство і гінекологія. – 1973. - №4. – С.55-56.
41. Борима Т. В. Лечение и профилактика генитального туберкулеза у женщин /Т.В. Борима//Акушерство и гинекология. – 1973. - №12. – С. 41-44.
42. Борима Т. В. Туберкульозні ураження шийки матки./ Т.В. Борима//Педіатрія, акушерство і гінекологія. – 1974. - №1. – С.57-58.
43. Борима Т. В.Лимфатическое и венозное микроциркуляторное русло при фибромиомах матки/ Т.В. Борима, Д.Д. Зербино, П.П. Коваленко//Акушерство и гинекология. – 1974. - №6. – С.50-52.
44. Проблема акселерации и некоторые показатели физического развития первородящих и новорожденных /Т.В. Борима, Н.А. Васюк, О.А. Богайчук, В.В.Яворский // Актуальные вопросы акушерства и гинекологии. – Львов, 1969. – С. 49-51.

45. Борима Т. В. Методика введения антибиотиков в подчревную артерию ретроградным путем при гинекологических заболеваниях /Т.В. Борима
//Рационализаторские предложения и изобретения в медицине: сборник. – К.: Здоров'я. – 1974. – С. 8-9.
46. Борима Т. В. Лечение трещин сосков этониевой мазью /Т.В. Борима, Т.К. Батюк, Г.В. Тимчук // Рационализаторские предложения и изобретения в медицине: сборник. - К.: Здоров'я. – 1974. – С. 166-167.
47. Борима Т. В. Изучение медицинской техники на кафедре акушерства и гинекологии / Т.В. Борима// Педіатрія, акушерство і гінекологія. – 1975. - №4. – С.61.
48. Борима Т. В. Комплексное изучение функционального состояния почек и электролитного обмена у беременных с поздним токсикозом / Т.В. Борима, Р.М. Ницович, Н.Н. Ватаманюк // Акушерство и гинекология. – 1975. - №9. – С.9-10.
49. Состояние плода и новорожденного в зависимости от функциональной недостаточности плода / Т.В. Борима, Р.М. Ницович, В.И. Гирман [и др.]
//6-й съезд акушеров-гинекологов УССР: тезисы докладов. – К., 1976. – С.59-61.
50. Борима Т. В. Комплексное исследование лимфатической и венозной системы при фибромиомах матки / Т.В. Борима, Д.Д. Зербино, П.П. Коваленко// Семиотика и диагностика женских болезней. – Л.: Медицина, 1976.- С.583-584.
51. Борима Т. В. Значение изменений водно-солевого обмена в патогенезе недостаточности кровообращения у беременных женщин / Т.В. Борима, Б.А. Пахмурный, Р.А. Ваниев// Акушерство и гинекология. – 1977. - №3. – С.22-25.
52. Біохімічний склад амніотичної рідини по мірі розвитку вагітності / Т.В. Борима, Н.А. Ковтуняк, П.І. Цапок [та ін.]// Педіатрія, акушерство і гінекологія. – 1978. - №1. – С.44-45.
53. Борима Т. В. Профілактика слабкості пологової діяльності методом медикаментозної допологової підготовки вагітних / Т.В. Борима, Н.В. Капоріна, В.Н. Гуцуляк// Педіатрія, акушерство і гінекологія. – 1978. - №4. – С.50.
54. Динамика углеводно-белковых компонентов околоплодных вод при нормально протекающих беременности / Т.В. Борима, Л.Г. Бордяковская, И.Н. Рудык, П.И. Цапок //Вопросы охраны материнства и детства. – 1978. Т.23, №9. – С. 73-75.
55. Состояние плода и новорожденного в зависимости от функциональной недостаточности плаценты / Т.В. Борима, Р.М. Ницович, В.И. Гирман [и др.]
// Педіатрія, акушерство і гінекологія. – 1978. - №6. – С. 49-51.

56. Применение электроанальгезии для обезболивания родов /Т.В. Борима, В.И. Гирман, Е.Т. Мураткина [и др.]//3-й съезд анестезиологов-реаниматологов СССР: тезисы докладов. – Черновцы, 1979. – С. 206-207.
57. Борима Т. В. Пути профилактики бесплодия при генитальном туберкулезе /Т.В. Борима//Диагностика и лечение женского бесплодия: сборник.- М., 1979. – С. 73-74.
58. Борима Т. В. Обезболивание родов, осложненных поздним токсикозом беременных/Т.В. Борима, Р.М. Ницович, М.И. Ротарь //Токсикозы беременных [совещание акушеров-гинекологов]: тезисы докладов.- Хмельницкий, 1981. – С. 174-175.
59. Активность церулоплазмينا в плаценте и биологических жидкостях матери и плода при позднем токсикозе беременных/Т.В. Борима, Н.А. Ковтуняк, Л.Н. Коптева, Б.М. Горшинский //Современные методы диагностики и лечения перинатальной патологии: сборник. – Москва-Ереван, 1981. – С. 118-119.
60. Активність церулоплазміну і вміст білка в плаценті та біологічних рідинах матері і плода при нефропатії / Т.В. Борима, М.А. Ковтуняк, Л.М. Коптева, Б.М. Горинський // Педіатрія, акушерство і гінекологія. – 1981. - №6. – С.60-61

Учні професора Т.В.Борими.

Під керівництвом Трохима Васильовича Борими були виконані і успішно захищені такі **кандидатські** дисертації:

Збыиковская Л.И. Некоторые гистохимические изменения в плаценте при поздних токсикозах беременности с различным клиническим течением. - 1967 р.

Гуньков В.С. Сравнительная характеристика некоторых методов местного обезболивания при беременности ранних сроков. - 1968 р.

Ватаманюк Н.Н. Комплексное изучение функции почек и электролитного обмена у женщин с поздним токсикозом беременных до и после лечения. - 1969 р.

Коваленко П.П. Лимфатическое и венозное микроциркуляторное русло при фибромиомах и раке матки. - 1971 р.

Гирман В.И. Гистохимическое изучение некоторых белковосвязанных аминокислот и активности сукцинатдегидрогеназы при физиологической беременности и различных клинических проявлениях поздних токсикозов (клинико-гистохимическое исследование). - 1971 р.

Рудик И.Н. Содержимое гистамина и электролитов в крови женщин со слабостью родовой деятельности. - 1972 р.

Ваниев Р.А. Некоторые стороны водно-солевого обмена и функции почек в зависимости от стадии недостаточности кровообращения у беременных женщин. - 1974 р.

Коптева Л.Н. Оценка некоторых показателей окислительно-восстановительных процессов в системе мать-плацента-плод в родах при поздних токсикозах беременных. - 1982 р.

Лише за 1967 рік кафедрою під його керівництвом було здійснено 202 виїзди в райони, проведено понад 120 операцій, 1400 консультацій у стаціонарах та 772 – в амбулаторіях.

Засідання кафедри (1976 р.)

Учні про вчителя

СПРАВЖНІЙ ДРУГ

З Трохимом Васильовичем Боримою, тоді ще доцентом, я знайома з днів свого студентства. Він був до студентів уважним, доброзичливим, терплячим, а до старшокурсників-випускників навіть поблажливим.

Читав лекції цікаво, чітко, ясно, зрозуміло. Студенти не пропускали його лекцій, які приходили послухати і практикуючі лікарі. Скільки байок, смішних приповідок він знав про ляльку Аркашу.

Цікаво вів науковий гурток, який відвідували не тільки майбутні акушери-гінекологи, а й хірурги, педіатри.

Пам'ятаю, як під його керівництвом я робила на засіданні гуртка першу і, до речі, останню чистку-аборт. Жінка хвилювалася, хотіла щоб це робив лікар-викладач, а не практикант. Коли я свою роботу закінчила, він взяв кюветку у свої руки, щоб перевірити мою роботу. Раптом жінка скрикнула від болю. Тоді Трохим Васильович, усміхнувшись, сказав: "А це вже я. Дотепер працювала практикантка, яка вас дуже жахала".

Пізніше я брала участь у операції екстирпації матки на самому практичному занятті. Трохим Васильович вклав у мою тремтячу руку

скальпель, поклав зверху свою досвідчену руку, і разом ми провели розріз від «пупка і до лобка». Операційна сестра була невдоволена з такої помічниці: я була досить тендітна, і сестра висловила, що я не достою до кінця операції. Трохим Васильович добродушно зауважив: "Не хвилюйтесь, вона сильна". Дійсно, я витримала, справно виконувала всі вказівки, які від нього отримувала. В кінці операції він схвально кинув: "Ну, тепер зашивай".

Коли наш курс здавав держані іспити, Трохим Васильович був секретарем державної екзаменаційної комісії. Він добре нас знав, ми здавали тоді шість державних іспитів, і він не раз виручав від гніву грізного голови ДЕК, завідувача кафедри хірургії Вінницького медінституту професора Караванова А. Г., відволікаючи його якимось жартом, поговорікою.

Пригадую, коли вже будучи асистентом кафедри і виконуючи завдання народного контролю з перевірки кафедри акушерства і гінекології, зустрілась на території пологового будинку з двірником, той запитав мене, кого я чекаю. Дізнавшись, що професора Бориму Т. В., він, глибоко замислившись, сказав: "Ото людина! Ніколи не пройде, не спитавши, як сім'я, як діти вчаться".

Професор Борима часом запізнювався, за що його критикувало керівництво, а він відмовлявся, що він не штампувальник, який не встигне за неповний робочий день виконати певну кількість деталей.

А як високо цінували професора Бориму Т. В. пацієнтки! Старалися потрапити до нього на лікування, довго згадували добрим словом, розповідали усюди, як він їм допоміг.

Він, здавалося, ніколи не поспішав, ходив розміреною повільною ходою, уважно прислухався до пацієнток, їх родичів, студентів, співпрацівників. Був зразком вихованої висококультурної людини, завжди спокійний, витриманий, ніколи не кричав на підлеглих і на студентів. У таких умовах усі працювали від душі, не боячись наразитися на неприємності. Хоча дехто зі співпрацівників зловживав цим, і підводив його.

У самого професора Борими Т. В. не завжди було спокійне життя, чимало був несправедливо критикований. Об'єднавшись із професорами Цвєтовим Є. П. та Романом Л. І., пробував намарне чинити опір несправедливості керівництва. Він старався не реагувати на відверте цькування, зберігав спокій і мене повчав, коли я була в аналогічній ситуації: "А ти працюй і не звертай уваги". Його авторитет і доброзичливість підтримували багатьох у важкі хвилини, яких було чимало.

Професор Борима Т. В. залишився у моїй пам'яті як учитель високої проби, зразок тактовності, уважності до оточуючих. У студентах він бачив особистість, прагнучи розвивати її, не ганити різким словом, а виховувати не тільки вмілого спеціаліста, але і порядну, чесну людину, корисну для суспільства.

Москаленко Л. І.

**Канд. мед.наук,
асистент кафедри гігієни та екології
БДМА**

УЧЕНЫЙ, ПЕДАГОГ И ВОСПИТАТЕЛЬ

Вспоминаю я профессора Т. В. Бориму с большой благодарностью и искренним уважением. В 1963 г. я поступила в аспирантуру при кафедре акушерства и гинекологии Черновицкого медицинского института, которой руководил Т. В. Борима.

Предложенная мне тема для диссертации касалась изучения поздних токсикозов, которые являются довольно частыми осложнениями беременности и неблагоприятно влияют на здоровье женщины и внутриутробное развитие плода, и параллельно - изучения функций и морфологии плаценты — важнейшего биологического органа, через который происходит обмен веществ между организмом матери и плодом. В то время особое внимание привлекали чисто химические исследования плаценты, позволяющие определить наличие и топографию различных химических компонентов, характер их изменений и локализацию при нормально протекающей и осложненной беременности. Плацента изучалась нами микроскопически, гистологически и гистохимически, с сопоставлением, с тщательно проанализированными особенностями клинического течения позднего токсикоза.

Чисто химические методы очень сложные и трудоемкие, но в их проведении я всегда чувствовала поддержку и помощь своего руководителя.

Профессор Т.В. Борима дал мне возможность поработать в центральной гистохимической лаборатории института, руководимой доцентом Г. П. Рушковским, где я освоила гистологические методы исследования плаценты и гистохимическое выявление ДНК и РНК, сульфгидрильных групп нейтральных и кислых мукополисахаридов - химических компонентов, имеющих отношение к окислительно-восстановительным процессам в организме и обмену веществ.

Нам удалось выявить закономерное изменение указанных веществ в ткани плаценты в зависимости от тяжести позднего токсикоза. Полученные данные дали возможность уяснить механизм развития неблагоприятных изменений в тонкой структуре плаценты и теоретически обосновать время применения лекарственных средств с целью антенатальной охраны плода при поздних токсикозах беременности.

Моя диссертация на тему "Некоторые гистохимические изменения в плаценте при поздних токсикозах беременности с различным течением" была успешно защищена во Львовском государственном медицинском институте.

Под руководством профессора Т. В. Боримы мною было опубликовано 9 статей, доклад по материалам диссертации включен в повестку дня IV съезда акушер-гинекологов Украинской ССР.

Работая ассистентом кафедры акушерства и гинекологии с 1968 года под руководством профессора Т. В. Боримы, я, как и все молодые преподаватели, ощущала помощь в проведении учебного процесса, в повышении квалификации в практическом акушерстве и гинекологии.

Профессор Т. В. Борима был высококвалифицированным специалистом, уважаемым сотрудником кафедры родильного дома, в общении с больными женщинами отличался корректностью и человечностью.

Профессор Т. В. Борима внес большой вклад в развитие акушерства и гинекологии в Украине.

СПОГАДИ ПРО ВЧИТЕЛЯ, НАСТАВНИКА, КЕРІВНИКА

Кожна людина за свій життєвий шлях залишає пам'ять про себе у тих, хто її оточував за життя. Перша моя зустріч з Боримою Т. В. відбулася в 1953 році як з асистентом кафедри акушерства і гінекології.

Трохим Васильович проводив практичні заняття зі студентами нашої групи недовго, всього 2 місяці, але вони залишилися в пам'яті на все життя. Ми, студенти, одразу відчули високий професіоналізм викладача, який вміло поєднував теоретичні знання з практичною діяльністю. Він вимагав від кожного студента оволодіння практичними навичками з надання допомоги роділі під час пологів, завжди підкреслюючи специфіку акушерської патології, яка майже завжди вимагає негайного рішення і дії.

Трохим Васильович вмів так організувати заняття, що ми 2 години працювали з вагітними, роділями, породілями, чи на фантомі. Заняття проходили, як кажуть, на "одному подиху". Нам - студентам завжди здавалося, що час практичних занять з акушерства перебігав швидше, ніж на інших кафедрах.

Незабутніми залишилися в пам'яті засідання наукового студентського гуртка, яким з 1954 року керував Трохим Васильович. Засідання студентів-науковців проводилося 2 рази на місяць. Одне наукове засідання, на якому заслуховувалися наукові доповіді, одне практичне, на якому проводився обхід акушерського чи гінекологічного відділень з клінічним розбором хворих. Один раз на 6 місяців у вечірні години проводилася показова планова операція за участю гуртківців. Як правило, оперував Трохим Васильович. Ми були зачаровані оперативною технікою викладача. Його руки під час операції можна було порівняти з руками талановитої вишивальниці.

Чудові лекції професора Теодора Л. Б. та цікаві, насичені практичною діяльністю заняття з асистентом Боримою Т. В. зіграли вирішальну роль у виборі моєї професії акушера-гінеколога.

На 6-му курсі навчання, в субординатурі, не дивлячись на те, що нас було 24 субординатори, всі ми мали можливість набути практичних навичок з надання допомоги при невідкладних станах в акушерстві та гінекології. Під керівництвом Трохима Васильовича я вперше виконала операцію - тубектомію з приводу позаматкової вагітності та ручне відділення плаценти.

Трохим Васильович був вимогливим педагогом, але разом з тим доброзичливим, не байдужим до проблем студентів. З 1959 до 1985 рр. я працювала асистентом кафедри акушерства і гінекології Чернівецького медичного інституту, і знову - поряд з Трохимом Васильовичем. адже до 1963 р. в його обов'язки як доцента кафедри входила робота з молодими викладачами. Він ніколи не був категоричним у методиці проведення практичних занять, завжди давав можливість викладачу шукати самому

оптимальні варіанти викладання матеріалу. Але велике значення надавав практичній підготовці студентів. Трохим Васильович як доцент кафедри приділяв значну увагу навчально-методичній роботі.

Коли Борима Трохим Васильович очолив кафедру, під його керівництвом було видано методичні розробки для студентів 4, 5, 6 курсів. На засіданнях кафедри заслуховувалася і обговорювалася методика проведення кожного практичного заняття. Це було гарною школою для молодих викладачів.

Особливу увагу професор Борима Т. В. надавав лікувальній роботі. Його робочий день як завідувача кафедри розпочинався з пологового залу, де він від чергових лікарів вимагав інформацію про всі випадки патологічних пологів. У гінекологічному відділенні його можна було знайти в будь-який час поряд з хворими.

Гарною школою для молодих викладачів і лікарів були щотижневі обходи Трохима Васильовича в акушерському і гінекологічному відділеннях. Після обходу проводився клінічний розбір хворих з тяжкою патологією, де кожен з лікарів міг висловлювати свою думку з приводу діагностики чи лікування.

Як завідувач кафедри Трохим Васильович турбувався за рівень оперативної техніки асистентів. Проводився облік оперативних втручань викладачами, якщо у кого-небудь була низька оперативна діяльність, вона ставала темою для обговорення на засіданнях колективу кафедри.

Професор Борима, на рівні з асистентами кафедри, був закріплений за пологовим відділенням Сторожинецького району, куди щомісячно виїжджав для консультування хворих та надання допомоги в роботі району.

Чудовою школою для лікарів акушерів-гінекологів міста і області були засідання наукового товариства, головою якого був Трохим Васильович, а також засідання родкомітету: Трохим Васильович був також головою обласної комісії акушерської та гінекологічної допомоги.

На засіданнях заслуховувалися актуальні питання з акушерства та гінекології, проводилися клінічні розбори материнської смертності та ін. Трохим Васильович завжди був коректним, доброзичливим до лікарів, які були причетними до випадків з несприятливими наслідками.

Колектив кафедри тривалий час плідно працював над удосконаленням діагностики і лікування генітального туберкульозу під керівництвом професора Борими. На базі пологового будинку № 1 було відкрито відділення, куди направлялися хворі всієї України для уточнення діагнозу і оперативного лікування хворих на туберкульоз статевих органів.

Ми пишаємося авторитетом нашого професора і тим, що були причетні до цієї великої справи. Чернівчани знали професора Бориму як професіонала-лікаря високого гатунку, неперевершеного хірурга, коректну та інтелігентну людину.

Таким і залишився він у нашій пам'яті.

Н. В. Капоріна
канд. мед. наук.

ТАЛАНОВИТИЙ УЧЕНИЙ І ЛІКАР

Знайомство з доцентом кафедри акушерства та гінекології Чернівецького медичного інституту Боримою Трохимом Васильовичем відбулося під час навчання в інституті. Він проводив на VI курсі заняття з акушерства та гінекології (цикл субординатури) у нашій групі. Трохим Васильович був вимогливим, чуйним, доброзичливим викладачем. Пізніше, в 1965 році, під час проходження курсів первинної спеціалізації з акушерства та гінекології на базі кафедри акушерства та гінекології, яку очолював професор Борима Т. В., я відвідувала лекції, здавала заліки. Трохим Васильович завжди хотів донести всі свої знання до своїх учнів.

Професор Борима Т. В. багато років очолював наукове товариство акушерів-гінекологів Чернівецької області, на засіданнях якого висвітлювались нові методи лікування та діагностики в акушерстві та гінекології. Це допомагало акушер-гінекологам у роботі з надання допомоги вагітним, роділлям та гінекологічним хворим.

Працюючи завідуючою II-м акушерським відділенням в міському пологовому будинку, який збудували в 1979 році, я мала змогу брати участь в ранкових п'ятихвилинках, які були школою підвищення кваліфікації для всіх акушерів-гінекологів, тому що їх проводив професор Борима Т. В.

Обходи всіх відділень, які проводив Трохим Васильович, також допомагали практичним акушерам-гінекологам оволодівати новими теоретичними та практичними знаннями.

Завдяки великому досвіду Трохима Васильовича, вдалося врятувати життя не одній жінці та новонародженому.

Професор Борима Т. В. володів високою хірургічною майстерністю, зробив великий внесок у проблему боротьби з туберкульозом жіночих статевих органів.

За його участі та під його керівництвом було створено гінекологічне відділення в міському протитуберкульозному диспансері для лікування гінекологічних хворих з туберкульозом статевих органів, що допомогло знизити захворюваність.

Борима Т. В. був висококваліфікованим цікавим фахівцем, чуйною, інтелігентною людиною. Думаю, що в усіх, хто працював з ним, знав Трохима Васильовича, збережеться про нього добра та світла пам'ять.

Г. Г. Соболєва
лікар пологового будинку

ВІН СІЯВ У ДУШАХ СТУДЕНТІВ ДОБРО

У 1953-1954 навчальному році вперше наш курс прийшов на кафедру акушерства і гінекології. В лекційній залі на кафедрі вийшов сивоголовий професор Людвіг Борисович Теодор, а в перших рядах розмістилися працівники кафедри. Вся увага студентів була зосереджена на басистому голосі професора, який доступно, чітко, зрозуміло розповідав про свій предмет, про роль материнства в ті тяжкі для країни післявоєнні роки. Разом з тим нас цікавили і працівники кафедри, хто з них буде проводити практичні заняття в групі. Пригадую, як наші дівчата звернули увагу на чорнявого асистента. Це був Трохим Васильович Борима.

Надія справдилась. Заняття проводилися завжди цікаво, змістовно: не тільки з оглядом пацієнтів, а й з наведенням прикладів з життєвої практики. На кожне заняття студенти нашої групи приходили підготовленими, в процесі розбору будь-якої теми вирішували багато незрозумілих питань.

Вже перед екзаменаційною сесією кожний з нас мріяв набутися спеціальність акушера-гінеколога.

По-різному склалася доля для нас після закінчення інституту. Однак, ті зернятка доброти, людяності, любові до людей, до виконання обов'язків лікаря, піклування про материнство, посіяні доцентом Боримою Т.В., дали врожай на ниві збереження здоров'я наших людей.

Всі ми роз'їхались у різні куточки країни на практичну роботу. Коли мені випало щастя в 1966 році повернутися в в рідні стіни нашого інституту на кафедру інфекційних хвороб, то професор Борима Т. В. очолював великий колектив кафедри акушерства і гінекології. Мої однокурсники Т. К. Батюк та Н. В. Капоріна вже стали кандидатами медичних наук та працювали асистентами.

Професор Борима Т. В. плідно працював на ниві виховання молодого покоління лікарів. Працюючи заступником декана, мені неодноразово приходилося слухати лекції Трохима Васильовича, які читалися з високою ерудицією вченого, науково та методично грамотно, доступною мовою.

Професор Борима Т. В. виховав і велику плеяду наукових працівників та педагогів, які були його помічниками у досягненні благородної мети - виховання гідної зміни лікарських кадрів.

Трохиму Васильовичу були властиві високий професіоналізм і ерудиція, самовдосконалення педагогічної майстерності, доброта, чесність і чуйність.

Хілько І. М.
канд.мед.наук, доцент кафедри
інфекційних хвороб БДМУ

ФЕНОМЕН УЧИТЕЛЯ І ЛЮДИНИ

Серед широкого загалу побутує думка, що для того, щоб добре пізнати людину, треба з нею чи не пуд солі з'їсти. Стосовно професора Борими

Трохима Васильовича ця формула, на моє переконання, не може послугувати в намаганні дійти до істини.

Узявши в спадок від своїх сільських батьків найсокровенніші чесноти в людських стосунках: благородну простоту і невміння тримати каменя за пазухою, він упродовж усього життя дотримувався цих постулатів, як господніх заповідей. Напевне, що саме в сільському середовищі на Поділлі він акумулював у юній хлоп'ячій душі ті найблагородніші цінності, які узвичаювалися упродовж цілих віків, перемагаючи у супротиви до злих намірів лжі і чорнобожої байдужості.

Саме на підтвердження позитиву успадкованих людських якостей я могла б долучити безліч життєвих прикладів. От, здавалося б, будучи відомим професором, він міг би цілком помітно дистанціюватися від простих людей. Але ж це не в характері Трохима Васильовича.

Скажімо, біля входу до пологового будинку, приміщення на теперішній вулиці Головній, щоранку можна було побачити чималий гурт людей, які стояли в очікуванні інформації про те, кого цієї ночі привели у світ божий їхні дружини, доньки чи невістки. Ідучи на роботу, професор, як правило, зупинявся на якусь хвилину-дві, щоби поспілкуватися з рідними породіль, виявити для себе якісь загальні проблеми. Особливо він не міг пройти без уваги, якщо серед присутніх помічав бодай одну сільську жінку. Вже дізнавшись, звідки вона, як живеться в селі, запитував, кого б хотіла майбутня бабуса бавити: хлопчика чи дівчинку? А вже почувши сокровенне бажання, жартував: "Буде вам онук, але якщо назве його Гаврилом чи Данилом... або, на крайній випадок, можна Трохимом".

Та одного разу такого гумору не зрозуміли. Одній інтелігентній з виду жіночці він сказав: "А Ваша донька народила Вам онучку, і ми назвали її Варварою".

"Як? Хто Вам дав право? - обурилась "інтелігентка". - Я буду скаржитися!"

Довелося заспокоювати тугу на жарт жіночку і рекомендувати «модне» сучасне ім'я, скажімо таке рідкісне, як Літопіна. Але це право тільки батьків, якщо вони не зважають на тиск владних бабусь.

Уперше я почула прізвище Борима будучи студенткою інституту. Трохим Васильович був на той час доцентом, вів групи, але часом вже читав лекції. Та чіткіше він постав перед моїми очима як вчений і людина, коли взяв нас, чотирьох майбутніх лікарів, під свою опіку, як керівник групи первинної спеціалізації. Особисто для мене той період став визначальним у плані поглиблення знань і вибору професії.

Обставини склалися так, що упродовж кількох років після спеціалізації я працювала в сільських дільничних лікарнях, та за цей час мене не покидала думка суттєвіше поповнити багаж набутих під час спеціалізації знань і присвятити себе обраній професії.

У певній мірі моя мрія здійснилася, коли в 1967 році випала нагода отримати путівку до клінічної ординатури на кафедру акушерства і гінекології, якою тепер вже завідував як професор перший мій вчитель Трохим Васильович. Саме в цьому часі визначилася подальша моя доля: кафедра закріпила за мною тему наукової роботи.

Я цілком усвідомлюю, що, не будучи в аспірантурі як практичний лікар, я без відчутної підтримки завідуючого кафедрою ніколи не змогла б написати і захистити дисертацію.

За таких сприятливих умов мені пощастило реалізувати свої наміри. І от у 1973 році я витримала конкурс і стала асистентом кафедри професора Борими Т.Б. Скажу однозначно, що працювати під патронатом Трохима Васильовича було справді щастям. Доброзичлива атмосфера, яка панувала в колективі, вимоги до фахової відповідальності в учбовому процесі, святе почуття обов'язку були тими складовими для нас, які формували образ кожного в очах студентів, лікарського колективу і особливо славного жіноцтва, якому ми були покликані надавати висококваліфіковану допомогу на принципах клятви Гіппократу.

Якось мені довелося почути, ніби сучасні студенти, коли їм дорікають у неглибоких знаннях предмета, заспокоюють викладачів: "А ви не дуже переймайтеся, ми погано вчимося, але добре складемо іспити!"

Якщо це мовлено навіть жартома, все одно без остраху не можна сприймати такі загадкові висловлювання. Сказано ж, що у кожному жарті є певна доля правди. Не доведи, Господи, щоб жорстокі правила ринку з його тіншовими елементами бодай якоюсь мірою позначилися на учбовому процесі. А загроза така існує.

У цьому зв'язку пригадується, як до проблеми студентських знань ставився Трохим Васильович. Звичайно, що й мови не могло бути про якісь поблажки чи поступки. Навіть, коли це загрожувало тим, що посередня оцінка може позбавити студента стипендії. Але в кожній конкретній ситуації професор знаходив таку форму опитування, що студент, зрештою, логічно знаходив з його допомогою найоптимальнішу відповідь на запитання в екзаменаційному білеті. Власне, як справжній педагог-психолог, екзаменатор спонукав студента до активного мислення. Треба сказати, що в такий спосіб шеф діяв і під час операційного процесу. Як правило, він брав собі в асистенти когось із нас, молодих, і непомітно спрямовував всі дії так, що асистуючий відчував себе основним оперуючим. І це була найвища кваліфікаційна школа.

Можна навести чимало випадків чи ситуацій, які б відчутно додалися до високих понять неординарного вченого і Людини високого і чистого сумління. У зв'язку з цим мені пригадується історія, яку розповіла дружина професора Любов Степанівна Борима.

Вони, ще молоді, жили досить скромно, на одну заробітну платню лікаря. Дружина, він вважав, має бути святим хранителем родинного вогнища. Отож, одного разу приніс чоловік свій заробіток, коли господині якраз не було вдома, і порозкладав усі купюри на дивані, на стільцях, на вікнах. Одне слово: по всій хаті. Мовляв, дружина повернеться і порадіє, що у них повна хата грошей.

Це було в природі його характеру: прислужитися добротою для ближнього, викликати в людині почуття її самодостатності і життєвого усвідомлення моральних чеснот. Думаю, що він був істинним породженням отого типу селянина, який позначений благородством від самого Господа.

І його світлої душі навіть побіжно не торкнулися нашарування цивілізованої байдужості, що йде від зла, від криводушності.

Принаймні таким постає для мене у спогадах мій професор Борима Трохим Васильович. Людина. Лікар. Учитель.

Ватаманюк Н. Н.,
канд. мед. наук,
асистент кафедри акушерства і гінекології
БДМА

УЧЕНИЙ БУКОВИНИ

Мені пощастило зустрітися з талановитим педагогом професором Боримою Трохимом Васильовичем у 1973 році, коли я була студенткою четвертого курсу Чернівецького медичного інституту. Ми, студенти, любили його лекції, збагачені величезним досвідом акушера-гінеколога і колишнього фронтового хірурга. Особливо цікаво було відвідувати студентський гурток з акушерства та гінекології, який він очолював у цей час. Яскравими були його показові гінекологічні операції, виконані з педантичною точністю і водночас віртуозно.

Найбільш плідним був етап його наукової діяльності, пов'язаний з туберкульозом жіночих статевих органів, який тривалий час був розповсюджений на Буковині. Багато цікавих праць надруковано на цю актуальну тему. Але завжди він прагнув досягнути і вдосконалити також інші напрямки в акушерстві та гінекології. Так він допоміг мені визначитися з темою кандидатської дисертації, присвяченій вивченню одного з найважливіших розділів акушерства - пізніх гестозів вагітних.

Він був моїм порадиником, з яким можна було вирішувати всі питання, які стосувалися моєї кандидатської дисертації. Трохим Васильович завжди контролював дії і висновки, пов'язані з цією роботою.

І ось прийшов день захисту дисертації у жовтні 1982 року. Трохим Васильович, не зважаючи на важкий стан здоров'я, приїхав, щоб підтримати мене, молоду дисертантку, в місто Харків. Він сказав, що це є п'ятидесятий захист, де він був науковим керівником. На жаль, і останній.

Після захисту Трохим Васильович чомусь із сумом промовив: "Гарний захист. Гарний день, але й він вже залишився в минулому".

Трохим Васильович Борима постає в моїй пам'яті як видатний вчений, блискучий лектор, талановитий педагог, хірург-віртуоз, мудрий керівник, чудова, добра, чутлива, порядна людина, яка віддавала всі свої сили та енергію на виховання достойної зміни акушерів-гінекологів.

Л. М. Коптєва,
доцент, канд. мед. наук

ВОСПОМИНАНИЯ ОБ УЧИТЕЛЕ

С благодарностью вспоминаю Бориму Трофима Васильевича, который сыграл огромную роль в выборе моей профессии. Я работала лаборантом в лаборатории кафедры акушерства и гинекологии; мне часто приходилось выполнять исследования, которые поручал Трофим Васильевич, выполняя докторскую диссертацию (1962-1964 гг.)

В 1963 г. я поступила в Черновицкий мединститут и с 1-го курса была членом студенческого научного кружка, которым руководил профессор Борима Т. В. За время работы в студенческом научном кружке выполнила работу на тему: «Методы диагностики генитального туберкулеза».

Благодаря Трофиму Васильевичу, я выработала в себе такие качества характера как трудолюбие, терпение, упорство в достижении цели, которые мне оченьгодились в дальнейшей моей жизни и работе.

Профессор Борима Т.В. был очень внимателен к своим подчиненным и студентам. Несмотря на занятость, он всегда уделял большое внимание научной работе студентов, поддерживал, когда что-то не получалось, помогал найти причины неудач.

Не забуду его слов, которые Трофим Васильевич часто повторял: «Да, детка, наука - это тяжелый труд, но при полной отдаче себя этому труду добьешься успеха».

Члены научного студенческого кружка с нетерпением ждали каждое заседание, на котором узнавали много нового, учились логически мыслить. По отношению к кружковцам Трофим Васильевич был искренним, добрым и относился, как к равным. Значительные трудности кружковцы испытывали при оформлении научных работ. Трофим Васильевич, не считаясь со своим временем и несмотря на поздний час, оставался с нами, давал советы, редактировал работы.

Профессор Борима Т. В. оставил светлый след в моей памяти, как учитель и наставник.

Буханец Т. А.
врач-пенсионерка

Публікації про професора Т.В. Бориму

1. Буковинська державна медична академія: становлення, здобутки, перспективи розвитку / [В.П. Пішак, М.Ю. Коломоєць, Сидорчук І.Й. та ін.] ; за ред. В.П. Пішака. – Чернівці: БДМА, 2004. – С.150-151.
2. Пішак В.П /Борима Трохим Васильович. – /В.П.Пішак, О.В. Кравченко., Н.М. Капоріна. - Чернівці: Медакадемія, 2002. – 120 с.
3. Сторінки історії : біографічний довідник завідувачів кафедр та професорів Буковинської державної медичної академії (1944-1998 рр.) [за ред. В.П. Пішака]. – Чернівці: БДМА, 1999.- С.110.
4. Юзько О.М. Історія кафедри акушерства і гінекології. /О.М.Юзько, І.Р.Ніщович. // Клінічна анатомія та оперативна хірургія. – 2003. - №4. – С.76-82.